

เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา

Aggravated circumstances on the offence of murder due to religious hatred

¹เสฏฐวุฒิ ต่างทัม (Setthawut Tangthum)

²สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (Surasak Likasitwatanakul)

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Faculty of Law, Thammasat University)

Email: setthawut0824@gmail.com

Received March 28, 2020; Revised April 27, 2020; Accepted August 20, 2020

Abstract

It is universally accepted that everyone has freedom of belief and religion. In other words, the denial of freedom of belief and religion must not be allowed in any circumstances. This is evidenced in international law basis that protect such freedom and restrict the violation of the right to freedom of belief and religion. Thai society is recognized as one of the societies that widely accept every religion, or some people might recognize that there is a multi-religious coexistence in Thailand. Even though most Thai people are Buddhists, others who are not Buddhists are treated equally. Considering the importance of religion representatives whether a Buddhist monk, novice, holy man, clergyman, or religious leader of any religions, it can be seen that such persons have played important roles in the Thai context including contributing to preserve and maintain of their religions and contributing to promote peace in society. Accordingly, the objective of this research was to study the specific characteristic of Thai society giving precedence to such persons together with international concepts, especially the concept of hate crimes in order to show that an aggravated circumstance on the offence of murder of a Buddhist monk, novice, holy man, clergyman or religious leader of any religions due to religious hatred is necessary and should be introduced in Thai law. In this research the author has studied on many documents such as criminal provisions imposed for crimes against the concept of religious protection in several countries that there are many different forms including specific provisions, provisions of increasing the punishment and provisions that allow the court to apply a discretion for increasing the punishment and Thai laws relating to religious representatives such as Three seals Code of Law, The Penal Code of Siam R.S. 127 and The Sangha

Act B.E. 2505. According from the study, this research has proposed that an aggravated circumstance on the offence of murder of a Buddhist monk, novice, holy man, clergyman or religious leader of any religions due to religious hatred should be added as Section 289(8) under the Thai criminal code.

Keywords: Aggravated circumstances; Religion; Hatred

บทคัดย่อ

เป็นที่ยอมรับกันโดยสากลว่ามนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพทางความเชื่อและศาสนา ดังนั้น การปฏิเสธความเชื่อตลอดจนเสรีภาพในการนับถือศาสนาของปัจเจกชนนั้นย่อมไม่อาจมีขึ้นได้ ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคิดของสังคมโลกผ่านทางกติกาสากลทั้งหลายที่ไม่ยอมให้สิทธิเสรีภาพในความเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งถูกตัดทอนหรือรุกรานได้ สังคมไทยได้ชื่อว่าเป็นสังคมหนึ่งที่เปิดกว้างและเปิดรับทุกศาสนาจนกล่าวได้ว่าเป็นสังคมพหุศาสนา แม้ว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยยังคงนับถือพระพุทธศาสนา แต่คนที่นับถือศาสนาอื่นก็ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หากจะกล่าวถึงความสำคัญในเบื้องต้นของบุคคลในฐานะตัวแทนทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา ย่อมอธิบายได้ว่า บุคคลเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการทำนุบำรุงและธำรงรักษาไว้ซึ่งศาสนาของตนและมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความสงบสุขในสังคม ด้วยเหตุดังกล่าวงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา และศึกษาถึงแนวคิดสากลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยเฉพาะเรื่องอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์จริงในความผิดฐานฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำทางศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา มีความจำเป็นและเหมาะสมอย่างยิ่งในกฎหมายไทยปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น จากบทบัญญัติกฎหมายอาญาของต่างประเทศ พบบทบัญญัติคุ้มครองศาสนาในหลายกรณี มีทั้งการบัญญัติเป็นฐานความผิดการบัญญัติในลักษณะเพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้น ตลอดจนบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ศาลใช้ดุลพินิจเพื่อลงโทษหนักขึ้น หรือจากบทกฎหมายไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ กฎหมายตราสามดวงหรือประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ทั้งนี้ เมื่อได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร เห็นควรเสนอให้มีการเพิ่มเติมเหตุการณ์จริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา เป็นมาตรา 289(8) ในประมวลกฎหมายอาญา

คำสำคัญ: เหตุฉกรรจ์; ศาสนา; ความเกลียดชัง

บทนำ

การสร้างความรู้แรงต่อบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และอยู่ในสถานะที่ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงอย่างสิ้นเชิงอย่างภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา ด้วยเหตุเพียงเพราะความเกลียดชังทางศาสนา เป็นสิ่งที่ควรถูกประณาม เพราะแสดงให้เห็นถึงเจตนาชั่วร้ายที่มีมากกว่าปกติ และเป็นการสร้างผลเสียต่อสังคมในวงกว้าง ดังนั้น แนวคิดในการลงโทษที่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นโดยการเพิ่มเติมเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา จึงมีความสำคัญและจำเป็นอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ แนวคิดการลงโทษมีขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม เป็นการข่มขู่ ยับยั้งและป้องกันอาชญากรรม และถือเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ช่วยขจัดหรือลดความผิดที่อาจเกิดขึ้นต่อภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงของสถาบันศาสนาอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา และศึกษาถึงแนวคิดสากลโดยเฉพาะเรื่องอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง
2. เพื่อศึกษากฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา โดยศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์และโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญาไทย

ขอบเขตการวิจัย

เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา มีขอบเขตการศึกษา คือ การศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความรุนแรงต่อภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา รวมไปถึงแนวคิดที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์ โดยศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์และโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทยให้สมบูรณ์ โดยมุ่งหวังที่จะคุ้มครองภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา และประสงค์ให้สถาบันศาสนาดำรงอยู่อย่างมั่นคงสืบไป

ทบทวนวรรณกรรม

1. การกำหนดโทษทางอาญา

แนวคิดเรื่องหลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นหนึ่งในแนวคิดพื้นฐานของรัฐ เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจกับผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจ ซึ่งบังคับให้ผู้ใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจได้อย่างพอเหมาะพอประมาณ มีสถานะเป็นหลักทั่วไปของกฎหมาย และถือเป็นกฎหมาย

รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าบังคับเสมอกันกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (Bloc Constitutionnel) (Kriengkrai Charoenthanavat, 2019)

การกำหนดโทษตามหลักความยุติธรรมที่ได้สัดส่วน คือ โทษทางอาญาจะต้องได้สัดส่วน (Proportion) กับ ความร้ายแรงของความผิด (Severity of the crime) โดยต้องคำนึงถึงฐานความผิด ซึ่งเป็นการพิจารณาในด้านภาวะ วิสัย (Objective) เป็นหลัก ดังนั้นการกำหนดระหว่างโทษจึงต้องพิจารณาถึง “**คุณธรรมทางกฎหมาย**” ว่าเป็น คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นมหาชน หรือคุณธรรมทางกฎหมายที่คุ้มครองเอกชนเป็นหลัก การเปรียบเทียบความ ร้ายแรงของความผิดจึงเป็นพื้นฐานในการกำหนดบทระหว่างโทษ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) มาตรา 288 ย่อมร้ายแรงกว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 (Surasak Likasitwatanakul, 2014)

2. การกำหนดเหตุฉุกเฉินที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

ในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีคำนิยามของคำว่า “**เหตุฉุกเฉิน**” การอธิบายถึงเหตุฉุกเฉินจึงต้องพิจารณา จากความเห็นของนักนิติศาสตร์และแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้กล่าวถึงเหตุฉุกเฉินไว้ ซึ่งสรุปความได้ว่า เหตุฉุกเฉิน คือ เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้น สูงขึ้น หรือเพิ่มขึ้น เนื่องจากมิใช่เป็นการกระทำความผิดอย่าง ธรรมดาหรือสามัญ แต่เป็นการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้น โดยประกอบด้วยพฤติการณ์และ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือลักษณะที่ร้ายแรงหรือฉุกเฉิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้กระทำว่าได้กระทำไปโดยไม่ เหลียวแลต่อสังคมหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือกระทำไปโดยมีเจตนาร้ายแรงเป็นพิเศษ หรือกระทำไปโดยไม่คำนึงถึง ความสงบสุขของสังคมส่วนรวม ซึ่งการกระทำความผิดนั้นได้มีอันตรายร้ายแรงเป็นพิเศษส่งผลต่อสังคมส่วนรวม และ ถ้าการกระทำใดกระทบต่อความรู้สึกของสังคมส่วนรวมมาก โทษสำหรับการกระทำความผิดนั้นก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย เช่น มาตรา 335 ทวิ เป็นบทลงโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 และมาตรา 289 เป็นบทลงโทษใน ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา 288 เป็นต้น

บทลงโทษที่กำหนดเหตุฉุกเฉินกรณีต่าง ๆ กับ ผลของการกระทำความผิดที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น มีลักษณะที่ เหมือนกัน คือ เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษที่หนักขึ้น ส่วนที่แตกต่างกัน คือ การพิจารณาให้ผู้กระทำ ความผิดในการกระทำครั้งนั้น ๆ รับโทษหนักขึ้น หากเป็นเหตุฉุกเฉิน จะพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ซึ่งมี ลักษณะร้ายแรงกว่ากรณีปกติ ส่วนผลของการกระทำที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น จะพิจารณาจากผลลัพธ์จาก การกระทำครั้งนั้น ๆ ว่าก่อให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด

3. คุณธรรมทางกฎหมาย

คุณธรรมทางกฎหมาย เป็นสิ่งที่เป็นคุณค่าและเป็นประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ซึ่งไม่ อาจจะสัมผัสได้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า แต่เป็นสิ่งที่ปรากฏเป็นภาพในทางความคิดในเชิงนามธรรม ดังนั้น หาก มนุษย์ต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม ก็พึงที่จะเคารพคุณธรรมทางกฎหมาย คุณธรรมทางกฎหมายกับ กรรมของการกระทำมีความแตกต่างกัน คือ คุณธรรมทางกฎหมาย เป็นอุดมคติเบื้องหลังของความผิดฐานต่าง ๆ ส่วน กรรมของการกระทำเป็นวัตถุที่ถูกระทบจากการกระทำที่ไม่เคารพหรือละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย เพราะฉะนั้น “**คุณธรรมทางกฎหมาย**” จึงหมายถึงประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือประโยชน์ที่ กฎหมายคุ้มครอง อาทิ บทบัญญัติมาตรา 335 ทวิ มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ กรรมสิทธิ์ การครอบครอง และ คุณค่าในทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ (Kanit Na Nakorn, 2017)

4. อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง

อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง (Hate Crimes, Bias Crimes, Bias Motivated Crimes) หมายถึง อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสังคม ซึ่งผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้นโดยมีแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดมาจากอคติที่มีต่อเหยื่ออาชญากรรม (Barkan and Bryjak, 2004) อันเป็นการกระทำที่มุ่งหมายจะทำอันตรายหรือคุกคามเหยื่อเนื่องจากสาเหตุทางเชื้อชาติ ความโน้มเอียงทางเพศ ศาสนา หรือเรื่องอื่น ๆ ที่พอเทียบเคียงได้ (Herek, 1994) อคติดังกล่าวเกิดจากความแตกต่างกันระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย โดยอาจเป็นเรื่องของความแตกต่างทางสีผิว เผ่าพันธุ์ หรือลักษณะของเชื้อชาติหรือกลุ่มชนที่เหมือนกันหรือต่างกัน ความเป็นชนกลุ่มน้อย อัตลักษณ์ เพศสภาพ ความพิการหรือการไร้ความสามารถ ชนชั้น สถานะทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง ความเชื่อ หรือความเกลียดชังในฐานะของอีกฝ่าย (OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), 2009) เป็นต้น

อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง เกิดจากความแตกต่างในลักษณะบางประการของผู้กระทำความผิดกับเหยื่อ หรือผู้เสียหาย ซึ่งความเกลียดชังนี้ จำต้องพิจารณาให้ได้ว่าไม่ใช่อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดกระทำไปโดยรู้สึกเกลียดชังปะปนอยู่ทุกกรณีจะเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง เช่น อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งของความรัก หรือรักสามเส้า ระหว่างภรรยาหลงกับภยาน้อย หรืออาชญากรรมที่เกิดจากข้อขัดแย้งทางธุรกิจ เป็นต้น อาชญากรรมเหล่านี้ล้วนเกิดจากรู้สึกเกลียดชังภายในจิตใจไม่มากนักน้อยของผู้กระทำความผิด แต่กรณีดังกล่าวหาใช่การกระทำที่เป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง แต่อย่างใดไม่

ปัจจัยของความเกลียดชัง ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง คือ ลักษณะ (Characteristics) ของผู้ตกเป็นเหยื่อ หรือผู้เสียหาย ซึ่งผู้กระทำความผิดสามารถพิจารณาและตัดสินใจกระทำความผิดจากลักษณะของเหยื่อซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏภายนอก หรือกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะอาชญากรรมในเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Crimes) นั่นเอง สำหรับลักษณะของความเกลียดชังจะเป็นลักษณะประการใดบ้างนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้นว่าจะกำหนดให้ลักษณะใดได้รับการคุ้มครองในฐานะเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง การพิจารณาให้ความคุ้มครองแก่ลักษณะใด จึงขึ้นอยู่กับปัญหาหรือความจำเป็นของแต่ละประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วพบว่าลักษณะที่ได้รับการคุ้มครอง ได้แก่ ลักษณะทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ลำดับรองลงมาคือ ลักษณะเกี่ยวกับเพศสภาพ ความโน้มเอียงทางเพศ ความพิการ การไร้ความสามารถทางจิตใจหรือกาย อายุ รวมตลอดถึง ชนชั้น สถานะทางสังคม ความเชื่อหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือกลุ่มทางสังคมใด ๆ (OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), 2009)

5. ความสำคัญของบุคคลในศาสนา

ในศาสนาเทวนิยม “นักบวช” นอกจากจะเป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีสถานะสูงกว่าบุคคลทั่วไปแล้ว ยังมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลทั้งปวงตั้งแต่เกิดจนตาย ตลอดจนเกี่ยวข้องกับศาสนกิจต่าง ๆ เช่น พิธีกรรม การเซ่นไหว้บูชา จดหมายเหตุ คำจารึก นักบวชเท่านั้นที่ทำได้ โดยเป็นผู้กำหนดรูปแบบพฤติกรรม วันเวลา รวมทั้งบุคคลและการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในอีกแง่หนึ่งนักบวชก็คือบุคคลผู้ซึ่งสละเหย้าเรือน หรือการครองชีพอย่างคฤหาสน์เพื่ออุทิศตนเข้าสู่ศาสนาที่ตนนับถือ และประกาศตนเป็นสาวก หรือผู้ภักดีต่อองค์ศาสดา ส่วนศาสนาฝ่ายอเทวนิยมอย่างพระพุทธศาสนา “นักบวช” คือกุลบุตรผู้เข้าสู่ธรรมวินัยปฏิบัติตามหลักพรหมจรรย์ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยทำการบวชตัดเกลาชีวิตเพื่อมุ่งตรงต่อนิพพาน โดยทำหน้าที่ทั้งอบรมตนและช่วยเหลือสังคม ดังนั้น นอกจากนักบวชจะมีส่วน

ช่วยทำนุบำรุงให้ศาสนามั่นคงสถาพร นักบวชยังถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของศาสนา มีความสำคัญในการแยกแยะระหว่างวิชาการธรรมดา หรือปรัชญากับศาสนา (Duan Khamdi, 2002)

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัย เรื่อง เหตุการณ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆาตกรรม สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาโดยการค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ คำพิพากษา วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานราชการร่างกฎหมายของคณะกรรมการร่างกฎหมาย ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. บุคคลซึ่งมีสถานะเป็นตัวแทนทางศาสนามีบทบาทและความสำคัญในสังคมไทย

ทุกศาสนาจะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ลำดับแรก คือ ศาสดาซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งศาสนาหรือผู้สอนดั้งเดิม ลำดับที่สอง คือ คำสอนหรือคัมภีร์ธรรม โดยจะปรากฏในรูปแบบแตกต่างกันตามศาสนา เช่น ศาสนาคริสต์มีคำสอนปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล ศาสนาอิสลามมีคัมภีร์อัลกุรอาน พระพุทธศาสนามีพระไตรปิฎก เป็นต้น ลำดับที่สาม คือ บุคลากรในศาสนา คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การเผยแผ่ศาสนา การประกอบพิธีกรรม รวมไปถึงศาสนิกชนผู้นับถือศาสนานั้นด้วย โดยบุคลากรในแต่ละศาสนามีชื่อเรียกและทำหน้าที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ศาสนาคริสต์ ประกอบด้วยบาทหลวงมิชชันนารี เป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศาสนาคริสต์และเชิญชวนให้ผู้คนหันมาเคารพและนับถือพระผู้เป็นเจ้าผ่านวิธีการสอนหนังสือ ศาสนาอิสลาม ไม่มีนักบวชหรือพระ แต่มีอิหม่ามที่เป็นผู้นำสอนและปฏิบัติการละหมาดแก่สัปบุรุษเพื่อมุ่งศรัทธาต่ออัลลอฮ์และนบีมุฮัมมัด และเป็นประธานในกิจต่าง ๆ ทางศาสนา พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ภิกษุและสามเณรเป็นตัวแทนศาสนาในการประกอบศาสนกิจต่าง ๆ ซึ่งในบางตำราได้กล่าวแยกองค์ประกอบระหว่างนักบวช ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอน หรือผู้สืบต่อศาสนากับศาสนิกชนออกจากกัน ลำดับที่สี่ คือ พิธีกรรมทางศาสนา เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อการบูชาตามแบบแผนของศาสนา เช่น ศาสนาคริสต์ มีพิธีศีลจุ่ม พระพุทธศาสนามีพิธีเวียนเทียน อุปลมบท ศาสนาอิสลามมีพิธีสัจญ์ พิธีละหมาด เป็นต้น และลำดับที่ห้า คือ สถานที่หรือศาสนสถาน ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นสองประเภท คือ พื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ เช่น ดินแดนอิสราเอลทั้งหมด และ อาคารที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระอุโบสถในพระพุทธศาสนา โบสถ์ในศาสนาคริสต์ มัสยิดในศาสนาอิสลาม เป็นต้น

ตัวอย่างบทบาทของตัวแทนทางศาสนาในศาสนาที่มีผู้เคารพนับถือในประเทศเป็นส่วนใหญ่ เช่น พระพุทธศาสนา มีภิกษุเป็นตัวแทนในพระพุทธศาสนาที่มีหน้าที่สำคัญ ปรากฏบทบาททั้งทางวินัยและทางสังคมอยู่หลายบทบาท เช่น บทบาทในทางธรรมวินัย เป็นหน้าที่ของภิกษุทางธรรมวินัยโดยตรงและที่คณะสงฆ์กำหนดไว้ เช่น รักษาศีลให้บริสุทธิ์ การศึกษาไตรปิฎก การเผยแผ่ศาสนา รวมไปถึงการทํากิจวัตรของภิกษุตามปกติด้วย หรือบทบาทของพระภิกษุในการเผยแผ่ศาสนา ปรากฏตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ ความว่า “...พวกเธอจงแสดงธรรมอันงาม ทั้งในการเริ่มต้น เนื้อหาและบทสรุป ที่สมบูรณ์ด้วยเนื้อหาและสาระ จงประกาศพรหมจรรย์ที่บริสุทธิ์หมดจด” หรือบทบาททางสังคมของภิกษุ ซึ่งเป็นบทบาทที่นอกเหนือไปจากทางธรรมวินัย ภิกษุสามารถชี้แนะผู้คนให้ดำเนินชีวิตเข้าสู่ความสงบสุขได้ท่ามกลางความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น หรือกรณีของศาสนาอิสลาม พบว่า

ปัจจุบันศาสนาอิสลาม ไม่มีพระหรือนักบวชเพื่อทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมและเผยแผ่ศาสนาโดยเฉพาะ และชาวมุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามกฏเหมือนกันทั้งหมด จึงไม่ได้มีนักบวชโดยเฉพาะ หรือแบ่งแยกแนวทางปฏิบัติ โดยเฉพาะ แต่ละบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบอะมัล (การงาน) ของตนเองโดยไม่มีการจ้างวานหรือมอบหมายให้ผู้อื่นกระทำแทน ซึ่งสิ่งนั้นเรียกว่า “ฟารฎ์อื่น” (ข้อปฏิบัติอันจำเป็นที่ถูกกำหนดให้แก่มุสลิมทุกคน) แต่ศาสนาอิสลามก็มีบุคคลที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของศาสนิกชนในการประกอบพิธีกรรมบางอย่าง ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 (Administration of Islamic Organizations Act B.E. 2540) มีตัวแทนทางศาสนาที่มีบทบาทและความสำคัญ เช่น จุฬาราชมนตรี ซึ่งเป็นตำแหน่งประมุขสูงสุดของศาสนาอิสลามในประเทศไทย หรืออิหม่าม ซึ่งมีบทบาทสำคัญด้านการศึกษา ในการจัดการและบริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อิหม่ามเป็นผู้นำในการบริหารจัดการมัสยิดและดูแลสั่งปฎิบัติในพื้นที่ นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งประธานศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในหมู่บ้าน โดยให้อิหม่ามเข้ามาจัดการ บริหารหลักสูตรการเรียนการสอน ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งการดำเนินการบริหาร การแต่งตั้งและถอดถอนครู การยื่นขอรับการอุดหนุนจากทางราชการ และการขอยกเลิกการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นต้น หรือ กรณีของศาสนาคริสต์ พบว่าตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประเทศไทยได้มีสัมพันธภาพอันดีกับฝรั่งเศส ตรงกับรัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส กลุ่มบาทหลวงเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น บทบาทที่เด่นชัด คือบทบาทด้านสังคมและการศึกษา เช่น กรณีของนักบวชคณะคามิลเลียน ที่เดินทางมาประเทศไทยครั้งแรก เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2494 เริ่มปฏิบัติหน้าที่ในเขตมิสซังราชบุรี โดยได้รับมอบสถานพยาบาลขนาดเล็กของหลวงสิทธิเทพการ (กิมเลียง วังตาล) มาปรับเป็นบ้านพักนักบวชของคณะ ในชื่อบ้านนักบุญยอแซฟ และเปิดเป็นโรงพยาบาลซานคามิลโล เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2496 หรือการจัดตั้งโรงเรียนในสังกัดคริสตชน เช่น กรณีของโรงเรียนอัสสัมชัญ ในปี พ.ศ. 2428 เป็นโรงเรียนคริสต์ในนิคมโรมันคาทอลิก ได้รับการสถาปนาอย่างเป็นทางการโดยบาทหลวงเอมิล ออกัสต์ กอลมเบย์ หรือกรณีของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ที่ได้รับการสถาปนาขึ้นโดยคณะมิชชันนารีอเมริกันเพรสไบทีเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2395 เป็นโรงเรียนแห่งแรกในเครือสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นโรงเรียนโปรเตสแตนต์ที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศ และเป็นโรงเรียนที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย เป็นต้น

2. ปรากฏภาพเหตุการณ์ความรุนแรงที่กระทำต่อตัวแทนทางศาสนาอยู่บ่อยครั้ง เช่น เหตุการณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2560 เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ได้รับแจ้งมีภิกษุถูกฆ่าบริเวณป่ายูคาลิปตัสใกล้ชุมชนเกตุแก้ว ถ.แก้วเสนา ต.วารินชำราบ จึงรีบไปตรวจสอบพร้อมเจ้าหน้าที่กู้ภัย เมื่อไปถึงพบศพภิกษุวัยชราภาพนอนเสียชีวิตอยู่ข้างต้นไม้ซึ่งเป็นจุดที่ปักกลด สภาพถูกของแข็งตีหน้าจนใบหน้าและ ศีรษะแตก ใกล้กันพบเครื่องอัฐบริขารวางกองอยู่ มีร่องรอยถูกรื้อค้น นอกจากนี้ ยังมีไม้เท้าสภาพแตกหักตกหล่นอยู่ด้วย คาดว่าเป็นอาวุธที่ใช้ทำร้าย จึงเก็บไว้เป็นหลักฐาน (Anonymous, 2017) หรือเหตุการณ์เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2562 กรณีสังหารพระครูประโชติรัตนารักษ์ เจ้าคณะอำเภอสุโขทัย และเจ้าอาวาสวัดรัตนานาภาพ พร้อมพระลูกวัด รวม 4 รูป ณ วัดรัตนานาภาพหรือวัดโคกโก ซึ่งตั้งอยู่บ้านโคกโก ม.2 ต.โตะเต้ง อ.สุโขทัย จ.นราธิวาส โดยคนร้ายจำนวนกว่า 10 คน แต่งกายชุดดำคล้ายทหาร ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะบุกเข้าไปภายในวัด ใช้อาวุธปืนยิงใส่ภิกษุจำนวนหลายสิบคน จนเสียชีวิตถึงสามคนในวันนั้นเอง จนชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณด้านนอกของประตูวัดได้พากันหนีวิ่งและวิ่งหลบหนีเข้าไปในบ้าน โดยมีคนเห็นว่ามีพระถูกจ่อยิงในระยะเผาขน บางรูปถูกจ่อยิงที่ศีรษะ จากนั้นชาวบ้านแจ้งเจ้าหน้าที่ ดชด.447 ซึ่งอยู่ใกล้ที่สุดมาที่วัด แต่พบว่าคนร้ายได้พากันหลบหนีไปแล้วหลังก่อเหตุ (Anonymous, 2019) ซึ่งเหตุการณ์นี้นับเป็นข่าวใหญ่ที่ประชาชนชาวไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ความคิดเห็นของคนในสังคมได้

แสดงออกผ่านสื่อออนไลน์ไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประชาชนรู้สึกสะเทือนใจและรับไม่ได้กับการกระทำของคนร้ายที่มีลักษณะอุกอาจ โหดเหี้ยมเกินมนุษย์ปุถุชนคนทั่วไป บางความคิดเห็นได้กล่าวซ้ำว่าเหตุใดคนร้ายถึงได้กระทำกับพระผู้ซึ่งไม่มีอาวุธหรือต่อสู้ได้เลย เหตุการณ์ทั้งห้าในช่วงเวลาประมาณสามปีที่ผ่านมาดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณของผู้กระทำความผิด หรือเหตุการณ์ในต่างประเทศ เช่นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559 สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า ทางการฝรั่งเศสสามารถระบุชื่อคนร้ายทั้ง 2 ราย ที่ร่วมกันก่อเหตุสะเทือนขวัญบุกจับตัวประกัน 4 คนที่โบสถ์ ในเมืองแซงต์ เดเตียน ดู รูเวย์ ใกล้เมืองรูอ็อง แคว้นนอร์ม็องดี ทางตอนเหนือของฝรั่งเศส และฆ่าปาดคอบาทหลวงฌาคส์ อาเดส วัย 86 ปี จนเสียชีวิต ก่อนที่คนร้ายทั้งสองจะถูกตำรวจฝรั่งเศสวิสามัญ (Anonymous, 2016) หรือเหตุการณ์เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 นักการศาสนาอิสลามและผู้ช่วย ถูกมือปืนบุกเดี่ยวจ่อยิงศีรษะดับอุกอาจบนถนน หลังเดินออกจากมัสยิดแห่งหนึ่งในย่านควีนส์ของนิวยอร์ก ตำรวจเผยยังจับกุมคนร้ายไม่ได้ รวมทั้งไม่สามารถระบุแรงจูงใจ แต่ดูเหมือนชาวชุมชนที่เกิดเหตุล้วนปักใจเชื่อว่าเป็นอาชญากรรมจากความเกลียดชัง (Anonymous, 2016)

3. เหตุการณ์จากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา สอดคล้องกับทฤษฎีเป็นภัยอันตรายต่อสังคม

ทฤษฎีเป็นภัยอันตรายต่อสังคม เป็นหนึ่งในเหตุผลเบื้องหลังของการกำหนดว่า การใดถือเป็นอิสรภาพส่วนบุคคล และการใดสังคมต้องเข้ามาควบคุม ซึ่งเป็นประโยชน์ในแง่ของการทำให้ชีวิตของมนุษย์มีคุณค่าเนื่องจากสามารถทำให้เขาเตรียมการกระทำของตนเองได้ สาระสำคัญของทฤษฎีเป็นภัยอันตรายต่อสังคมจำเป็นต้องพิจารณาถึงหลักการสามประการ ได้แก่ ประการแรก ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมมีส่วนช่วยอธิบายได้ว่ามนุษย์มักเลือกกระทำสิ่งที่จะนำมาซึ่งความสุขที่สุดสู่คนจำนวนมากเท่านั้น การกระทำใดที่ไม่สร้างความสุขมีแนวโน้มที่จะเป็นการกระทำที่ผิดประการที่สอง เป็นอันตรายต่อสังคมไม่ใช้การกระทำที่ก่อให้เกิดความโกรธเคืองแก่ความรู้สึกของสาธารณะซึ่งเป็นลักษณะของปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ทำร้ายสิทธิของผู้อื่นหรือขวางกั้นผลประโยชน์ที่ผู้อื่นจะได้รับ และประการที่สาม ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกับคนอื่น จึงเป็นการยากที่การกระทำใดจะเป็นเรื่องเฉพาะตัวเขาผู้นั้น ดังนั้น หากการกระทำใดกระทบต่อสังคม สังคมก็สามารถป้องกันอันตรายนั้นได้ เงื่อนไขในการบัญญัติกฎหมายควบคุมสังคมจึงขึ้นอยู่กับความเสียหายอันแน่ชัดที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น กรณีการฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา เป็นกรณีที่ได้ก่ออันตรายให้กับผู้คนในสังคมแล้ว (Mill, 1910)

4. เหตุการณ์จากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา เป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง

เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้ตัดสินใจลงมือฆ่าบุคคลเหล่านี้ เพียงเพราะมีมูลเหตุจูงใจอันเกิดจากความเกลียดชังในทางศาสนาหรือลงมือเพราะผู้เสียหายมีความแตกต่างในทางศาสนากับตนเท่านั้น อนึ่ง รายละเอียดเรื่องอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง ได้กล่าวไว้ในส่วนการทบทวนวรรณกรรมแล้ว

5. เหตุการณ์จากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา สอดคล้องกับหลักความเป็นกลางทางศาสนาของรัฐ

หลักความเป็นกลางทางศาสนาของรัฐ เป็นหลักสำคัญหลักหนึ่งที่ได้พัฒนาควบคู่กับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมตะวันตก ความขัดแย้งระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในเรื่องเกี่ยวกับที่มาของอำนาจมีอยู่เรื่อยมา ตั้งแต่ช่วงก่อนการกำเนิดรัฐเสรีประชาธิปไตย ที่ศาสนจักรโรมันคาทอลิกมีอิทธิพลอย่างมากต่อระบบการปกครองและความคิดความเชื่อของมนุษย์ จนไปสู่ช่วงการกำเนิดรัฐเสรีประชาธิปไตย ที่ได้ผสานแนวคิดของ

ปรัชญากฎหมายบ้านเมืองเข้ากับปรัชญากฎหมายธรรมชาติ เพื่อต่อต้านแนวคิดว่าด้วยเรื่องอำนาจสูงสุดเป็นของ กษัตริย์ ที่เป็นที่มาของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งมีอิทธิพลอย่างสูงขณะนั้น โดยเห็นว่าความมีเหตุผลของมนุษย์เป็น สิ่งที่มีคุณค่าสูงสุด มนุษย์ทุกคนจึงต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาอย่างเท่าเทียมกัน และรัฐทั้งหลายต่างมีหน้าที่ ที่จะต้อง กระทำให้มนุษย์ได้รับสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ เช่น สิทธิในชีวิต เสรีภาพทางความคิด และสิทธิในการแสวงหาความสุข ซึ่งเป็นสิทธิเด็ดขาดที่ไม่สามารถโอนแก่กันได้และไม่มีใครสามารถล่วงละเมิดได้ พัฒนาการทางสังคมดังกล่าวนี้ ส่งผลให้ เกิดแนวคิดการเป็นรัฐฆราวาส (Secular State) ที่แยกศาสนาออกจากรัฐ การให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ เช่น เสรีภาพในทางศาสนาและความเชื่อ ตลอดจนได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันของเพื่อนร่วมสังคมอย่างสันติ

ความเป็นกลางทางศาสนาของรัฐ มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา รัฐเสรี ประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครองโดยการใช้อำนาจทางเมืองอย่างจำกัด เพื่อประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย หากรัฐดำเนินการใดโดยเข้าข้างศาสนาใด ศาสนาหนึ่งหรือความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง รัฐก็ย่อมสูญเสียประสิทธิภาพในการประกันเสรีภาพทางศาสนาและความเชื่อในทุกศาสนา หลักความเป็นกลางทางศาสนาของรัฐจึงเป็นหลักการที่รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (Supanut Buaklang, 2016)

กรณีการฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา จึงเป็น การสอดคล้องกับหลักความเป็นกลางทางศาสนา ซึ่งนอกจากเป็นการไม่เลือกปฏิบัติแก่กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแล้ว ยังเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพในทางศาสนาให้แก่ผู้คนอย่างเท่าเทียมกันด้วย

อภิปรายผล

ข้อสนับสนุนบทบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือ ผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา

1. พิจารณาตามหลักสัดส่วนจะพบว่า การกำหนดโทษทางอาญาจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของ ความผิด โดยต้องคำนึงถึงฐานความผิดซึ่งเป็นการพิจารณาในด้านภาวะวิสัยเป็นหลัก ดังนั้นการกำหนดพระราชโทษจึง ต้องพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมาย ซึ่งกรณีการฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจาก ความเกลียดชังทางศาสนาเป็นการกระทำที่กระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นมหาชน หากใช้คุณธรรมทาง กฎหมายที่ประสงค์จะคุ้มครองประโยชน์ที่เป็นส่วนบุคคลแต่อย่างใดไม่

พิจารณาตามแนวคิดในการกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญาพบว่าสอดคล้องกับ แนวคิดที่คำนึงถึงผลของการกระทำ และแนวคิดที่คำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำ (Yud Saenguthai, 1960) กล่าวคือ สอดคล้องกับแนวคิดที่คำนึงถึงผลของการกระทำ เนื่องจากผลของการกระทำที่เกิดขึ้นในกรณีนี้มีความร้ายแรง มากกว่ากรณีฆาตกรรมทั่วไป การลงโทษก็ต้องหนักขึ้นตามสัดส่วนของผลที่เกิดขึ้นด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดที่ คำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำ เนื่องจากการลงมือกระทำผิดแก่บุคคลซึ่งอยู่ในสถานะที่ควรค่าแก่การเคารพนับถือ ของประชาชนทั่วไป ย่อมขัดแย้งกับแนวปฏิบัติของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้ให้ความสำคัญแก่ศาสนาและ ตัวแทนทางศาสนาในทุกศาสนาเสมอมา ประกอบทั้งเป็นการลงมือกระทำไปอย่างไม่เฉพาะเจาะจง เนื่องจากผู้กระทำได้ ตัดสินใจกระทำไปเพียงเพราะเขามีความคิดที่เป็นอคติลบในทางศาสนา ตัดสินใจกระทำผิดเพียงเพราะผู้เสียหายหรือเหยื่อมีลักษณะตรงตามที่เขาทำความผิดรู้สึกเกลียดชัง ซึ่งอาจเลือกที่จะกระทำต่อเหยื่อคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เหตุเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าผู้กระทำมีจิตใจที่ชั่วร้ายมาก โทษที่จะบังคับใช้แก่ผู้กระทำก็ย่อมหนักขึ้นกว่ากรณีปกติ

พิจารณาถึงแนวคิดนิติเศรษฐศาสตร์ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวคิดในการกำหนดเหตุการณ์จรรยาบรรณพบว่าขนาดบทลงโทษย่อมแปรผันตรงกับต้นทุนค่าเสียหายของอาชญากร กล่าวคือ หากบทกำหนดโทษเพิ่มมากขึ้น ผลประโยชน์ค่าเสียหายของอาชญากรก็จะลดลง ต้นทุนค่าเสียหายก็จะมากขึ้น และเมื่อต้นทุนค่าเสียหายมีมากกว่าผลประโยชน์ค่าเสียหาย อาชญากรก็จะเลือกที่จะไม่กระทำความผิด (Pokpong Srisanit, 2018) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา ได้ว่าหากบัญญัติเป็นกรณีเหตุการณ์จรรยาบรรณบทบัญญัติมาตรา 289 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีบทกำหนดโทษคือประหารชีวิต ต้นทุนค่าเสียหายของอาชญากรย่อมมีมากกว่าผลประโยชน์ค่าเสียหายของอาชญากรแล้ว

2. พิจารณาจากความเป็นมาของบทบัญญัติกฎหมายไทยพบว่า การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญา คือ การบังคับใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (The Penal Code of Siam R.S. 127) ซึ่งแต่เดิมก่อนการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ปรากฏบทกฎหมายเก่าของไทยในความผิดฐานฆ่าภิกษุหรือสามเณร และความผิดอื่นใดที่มีลักษณะที่กระทบต่อศาสนา เช่น ความผิดฐานทำลายกุฏิวิหารพระพุทธรูป และลักของพระสงฆ์ ซึ่งความผิดเหล่านี้มีโทษสูงสุดคือประหารชีวิต หรืออีกกรณีหนึ่งตามประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 พระโอยการกระบดศึกที่ได้กำหนดโทษหนัก 21 ประการ โดยพบว่ากรณีฆ่าสามเณร มีโทษเทียบเท่ากับการฆ่าบิดามารดา และการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันทั้งบทกำหนดความผิดและบทกำหนดโทษเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน ตามมาตรา 289(1) และมาตรา 107 ส่วนบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ไม่ปรากฏความผิดกรณีฆ่าภิกษุหรือสามเณร แต่ยังคงปรากฏบทบัญญัติว่าด้วยความผิดต่อศาสนา อาจด้วยเหตุเพราะแนวคิดกรณีฆ่าภิกษุ สามเณร หรือตัวแทนทางศาสนาไม่ปรากฏอยู่ในแนวคิดของโลกตะวันตก ซึ่งประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำกฎหมายให้เทียบเท่าหลักการสากล เพื่อประโยชน์ในการขอยกเลิกเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตขณะนั้น แม้ว่าภายหลังจากการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จะไม่มีบทบัญญัติแก่กรณีฆ่าภิกษุหรือสามเณรเรื่อยมาจนถึงการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน แต่ในช่วงระยะเวลาการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ถึงการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา พบแนวคิดของคณะกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองศาสนาทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน ดังมติที่ประชุมแต่ละคราว เช่น การประชุมครั้งที่ 272 342/2484 วันศุกร์ที่ 24 ตุลาคม 2484 อนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาได้พิจารณามาตรา 173 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งที่ประชุมมีมติเกี่ยวกับการณีการตัดคำว่า “ใด ๆ” ตามที่กรรมการผู้หนึ่งได้เสนอ ว่าที่ประชุมตกลงไม่ตัดคำว่า “ใด ๆ” ออก โดยปรากฏข้อโต้แย้งในที่ประชุม ความว่า “สำหรับที่นี้เห็นจะตัดไม่ได้ เพราะถ้าเอาออกอาจทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นศาสนาของไทยเท่านั้น”

3. พิจารณาจากแนวคิดและแนวปฏิบัติของกษัตริย์ไทย อิทธิพลของแนวคิดและแนวปฏิบัติของกษัตริย์หรือพระเจ้าอยู่หัวของไทย (สยาม) ที่ได้เปิดรับและให้เสรีภาพในทางศาสนา ทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมมาตั้งแต่อดีตกาลส่งผลให้ประเทศไทยมีความโดดเด่นในเรื่องนี้ว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน เห็นได้ชัดจากบันทึกของคณะสังฆราชฝรั่งเศส ซึ่งได้มีโอกาสเข้ามาในราชอาณาจักรสยาม ได้กล่าวชื่นชมสภาพสังคมไทยว่า เป็นสังคมที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเสรีภาพในทางศาสนา ไม่เฉพาะพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาของคนส่วนใหญ่ แต่ได้ปฏิบัติต่อศาสนาต่าง ๆ อย่างอดทนและเข้าใจ ดังข้อความเช่น “สยามแบ่งออกเป็นสิบเอ็ดหัวเมือง ซึ่งสมัยก่อนเทียบเท่ากับราชอาณาจักร หัวเมืองหลักมีชื่อว่าสยาม ในปัจจุบันหัวเมืองเหล่านี้ อยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์องค์เดียวกัน พระองค์เป็นคนนอกศาสนา (ศาสนาคริสต์) เป็นผู้ที่มีความอดทนต่อการปฏิบัติกิจทางศาสนาอย่างเสรีทุกชนิด จนกระทั่งในราชธานีของ

พระองค์นั้น เราจะพบเห็นชนชาติที่แตกต่างกันมากมาย ซึ่งปฏิบัติกิจในการเคารพบูชาตามแบบของตนได้โดยไม่ยุ่งยากใจ ทั้งยังพูดภาษาที่แตกต่างกันมากมายกว่ายี่สิบภาษา” (Fine Arts Department, 1993)

4. พิจารณาจากบทบัญญัติทางอาญาของต่างประเทศ พบว่า บทบัญญัติกฎหมายอาญาของต่างประเทศ ปรากฏบทบัญญัติคุ้มครองศาสนาในหลายกรณี มีทั้งการบัญญัติเป็นฐานความผิด การบัญญัติในลักษณะเพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้น ตลอดจนบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ศาลใช้ดุลพินิจเพื่อลงโทษหนักขึ้น ซึ่งผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ประเทศโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อความผิดเกี่ยวกับศาสนาหากเป็นการกระทำโดยมีมูลเหตุจูงใจเกิดจากความเกลียดชังทางศาสนา และในบางประเทศได้ให้ความสำคัญแก่ศาสนาโดยเห็นว่าศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประเทศแคนาดา เป็นประเทศคอมมอนลอร์ ที่ปรากฏบทบัญญัติทางอาญาที่เกี่ยวกับศาสนาไว้อย่างน่าสนใจ เช่น มาตรา 718.2(a)(i) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “ศาลที่จะกำหนดบทลงโทษ ต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลให้โทษที่จะลงนั้นอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงอันเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นหรือน้อยลงเพราะเป็นเหตุบรรเทาโทษ ซึ่งหากมีพยานหลักฐานชี้ได้ว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นจากการมีอคติแค้นเกลียดชังทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์หรือชาติพันธุ์ ภาษา สืบเชื้อสาย เพศ อายุ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ ความหลากหลายทางเพศ หรือปัจจัยอื่นใดในทำนองเดียวกันแล้ว ให้ถือว่าเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น” หรือกรณีความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางหรือใช้ความรุนแรงหรือจับกุมนักบวชผู้มีหน้าที่ตามมาตรา 176(1) ได้บัญญัติถึงการกีดขวาง ขัดขวาง หรือพยายามขัดขวางนักบวชจากการประกอบพิธีทางศาสนาหรือการบริการด้านศาสนาหรือการปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของเขา ซึ่งกระทำโดยข่มขู่หรือบีบบังคับ หรือการทำร้าย หรือการจับกุมนักบวชผู้ซึ่งกำลังจะปฏิบัติ อยู่ในระหว่างการปฏิบัติ หรือกำลังกลับมาจาก การปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์และมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสองปี

ประเทศเช็ก เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในทวีปยุโรป อยู่ในระบบซีวิลลอร์เหมือนประเทศไทย ประชากรกว่าร้อยละ 59 ไม่นับถือศาสนา แม้ประชากรส่วนใหญ่จะไม่นับถือศาสนา แต่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติให้ความคุ้มครองกรณีเกี่ยวกับศาสนาเป็นการทั่วไป เช่น มาตรา 42b) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นกรณีที่บัญญัติเป็นการทั่วไปให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดโทษได้ ซึ่งเป็นการบัญญัติไว้อย่างกว้าง ๆ ครอบคลุมหลายกรณี ซึ่งศาสนาก็เป็นหนึ่งในเหตุที่เปิดโอกาสให้ศาลพิจารณาลงโทษเพิ่มขึ้นได้ หรือ มาตรา 140(3)g ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ซึ่งได้กระทำต่อบุคคลเนื่องจากเหตุทางเชื้อชาติ สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ เหตุทางสัญชาติ ความเชื่อทางการเมือง ศาสนา หรือชาติ ความเชื่อทางศาสนาของผู้อื่น ตามที่เป็นจริงหรือตามที่เข้าใจได้ว่าเป็นเช่นนั้น ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษหนักขึ้น

ประเทศกัมพูชา ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศกัมพูชาได้ให้ความสำคัญแก่ความผิดที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากชนบจารีตประเพณีทางพระพุทธศาสนามีส่วนสำคัญอย่างมากในสังคม กัมพูชา ซึ่งสะท้อนผ่านรัฐธรรมนูญของประเทศกัมพูชา มาตรา 43 ที่ได้กล่าวว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของรัฐ การกระทำความผิดเกี่ยวกับศาสนาจึงเป็นกรณีที่กระทบต่อรัฐ การบัญญัติความผิดเกี่ยวกับศาสนาของกัมพูชาจึงเป็นการกระทำความผิดต่อรัฐไปในคราวเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานแต่งกายเป็นพระภิกษุโดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม มาตรา 508 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลใดแต่งกายเป็นพระภิกษุโดยไม่ได้รับอนุญาตในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกวันถึงสามเดือน และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนเรียลถึงห้าแสนเรียล” หรือความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยเจตนา ตามมาตรา 513 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดทำร้ายร่างกายโดยเจตนาต่อภิกษุ ภิกษุณี หรือ ภราวาส ต้องระวางโทษจำคุก

ตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สี่ล้านเรียลถึงสิบล้านเรียล” ซึ่งแสดงให้เห็นเด่นชัดถึงการคุ้มครองสิทธิ ภาณุณี และ
พราราสในสังคมกัมพูชา โดยการบัญญัติฐานความผิดเป็นกรณีพิเศษแยกออกจากความผิดที่กระทำต่อบุคคลธรรมดา

สรุปผล

บุคคลในศาสนามีความสำคัญในการดำรงอยู่ของศาสนา โดยบางตำราได้กล่าวว่าตัวแทนทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ที่ซึ่งมีส่วนสำคัญในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างศาสนากับปรัชญา ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญากรณีฆ่าบุคคลภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา อันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา จึงนับเป็นปัญหาที่มีความร้ายแรงกว่าปกติ เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีขอบเขตที่กว้างกว่ากรณีฆ่าบุคคลธรรมดา กล่าวคือ นอกจากผู้เสียหายจะได้รับความเสียหายแก่ชีวิตและญาติจะได้รับผลกระทบในทางจิตใจแล้ว ความรู้สึกของประชาชนในสังคมไทยย่อมถูกกระทบไปด้วยถึงขนาดที่อาจสร้างความขัดแย้งระหว่างผู้คนที่นับถือศาสนาแตกต่างกันได้ และหากพิจารณาในด้านของผู้กระทำความผิดแล้ว พบว่าผู้กระทำความผิดมีจิตใจที่ชั่วร้ายมาก เพราะได้เลือกที่จะกระทำความผิดเพียงเพราะผู้เสียหายหรือเหยื่อมีความแตกต่างในเรื่องทางศาสนากับตน

นอกจากลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่มุ่งคุ้มครองศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน หากพิจารณาจากวิวัฒนาการของบทกฎหมายไทย พบได้ว่าแต่เดิมแนวคิดเกี่ยวกับศาสนามีความเข้มข้นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในสังคมไทยมาช้านาน กฎหมายอาญาในฐานะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้รัฐสามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้จึงมีบทบาทที่สำคัญ ตั้งแต่อดีตปรากฏบทบัญญัติทางอาญาแก่กรณีการคุ้มครองศาสนา เช่น กฎหมายตราสามดวง ที่ได้กล่าวแก่กรณีฆาตกรรมหรือสามเณรว่าเป็นหนึ่งในยี่สิบเอ็ดความผิดที่มีโทษหนัก หรือแม้แต่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดของโลกตะวันตกผสมผสานอยู่ก็ยังคงปรากฏบทบัญญัติเกี่ยวกับศาสนา ในส่วนที่ 4 ว่าด้วยความผิดต่อศาสนา ซึ่งได้บัญญัติคุ้มครองศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน และในท้ายที่สุดบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาไทย ปรากฏชัดซึ่งแนวคิดที่มีลักษณะอย่างสากล เฉกเช่นเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และปรากฏบทบัญญัติที่มีลักษณะอย่างไทยแท้ ดังเช่นมาตรา 208 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ไม่ปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เพราะผู้บัญญัติประมวลกฎหมายอาญาได้คิดค้นมาตรานี้ขึ้นใหม่ (Yud Saenguthai, 1962) นอกจากนี้ ยังคงปรากฏบทบัญญัติที่มีใช้ทางอาญาร้อยอื่นที่แสดงให้เห็นว่ารัฐไทยได้ให้ความสำคัญกับศาสนาในสถานะเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของรัฐ เช่น รัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2560 (Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (The Sangha Act B.E. 2505) และพระราชบัญญัติองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540

สำหรับการศึกษาทบทวนวิถีทางอาญาต่างประเทศ พบว่า ประมวลกฎหมายอาญาแคนาดา ประมวลกฎหมายอาญาเช็ก และประมวลกฎหมายอาญากัมพูชา สะท้อนให้เห็นแนวคิดสองแนวคิดใหญ่ ๆ คือ แนวคิดแรก รัฐมุ่งคุ้มครองศาสนาบางศาสนาเป็นพิเศษ เพราะเห็นว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐในฐานะที่เป็นรัฐศาสนา ซึ่งได้คุ้มครองตัวสถาบันศาสนาอย่างทั่วไปและคุ้มครองตัวบุคคลทางศาสนาในฐานะที่มีส่วนสำคัญในการดำรงอยู่ของศาสนา เช่น การคุ้มครองพระพุทธศาสนาเป็นกรณีพิเศษ ตามประมวลกฎหมายอาญากัมพูชา ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งเป็นแนวคิดของสังคมตะวันตกที่ตระหนักถึงความสำคัญของการกระทำที่เกิดจากความเกลียดชัง โดยศาสนาถือเป็นหนึ่งในเรื่องที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองเป็นอย่างสูง หากอาชญากรรมใดได้กระทำอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับนั้นจะหนักขึ้นกว่ากรณีปกติ

ดังนั้น เพื่อคุ้มครองตัวแทนทางศาสนาในฐานะที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความมั่นคงในทางศาสนาและความสงบเรียบร้อยของสังคมไทย จึงควรกำหนดเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติ อนึ่ง แนวทางในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการบังคับใช้กฎหมายด้วย กล่าวคือ ถ้อยคำของบทบัญญัติจะต้องมีความชัดเจนแน่นอนตามหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา ซึ่งส่งผลดีต่อการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในขณะเดียวกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

ถ้อยคำของบทบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา กรณีฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา พิจารณาได้ว่า เมื่อรัฐไทยมุ่งคุ้มครองเสรีภาพในทางศาสนาอย่างเท่าเทียม การบัญญัติเพื่อคุ้มครองตัวบุคคลหรือตัวแทนทางศาสนาจึงต้องเป็นไปอย่างเสมอภาคครอบคลุมโดยการนำถ้อยคำในส่วนวัตถุแห่งการกระทำจากบทบัญญัติมาตรา 208 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “...ภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใด...” กอปรเข้าด้วยแนวคิดเรื่องอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง โดยเฉพาะความเกลียดชังทางศาสนา มาเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมาย ดังนั้น จึงเห็นควรเพิ่มอนุมาตราแปด ในบทบัญญัติมาตรา 289 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

การครอบงำประกอบของความผิดฐานนี้ คือ ต้องประกอบด้วยตัวบุคคลที่ถูกฆ่า ได้แก่ ภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา และความเกลียดชังทางศาสนาซึ่งเป็นเจตนาพิเศษของผู้กระทำ ไม่ใช่กรณีการฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา โดยไม่มีเจตนาพิเศษอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนาหรือกรณีการฆ่าบุคคลใดใดโดยเจตนาอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนาอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเมื่อพิจารณาถึงทฤษฎีเป็นภัยอันตรายต่อสังคมจะได้ว่า กรณีการฆ่าตัวแทนทางศาสนาโดยไม่ปรากฏเจตนาพิเศษเรื่องความเกลียดชังทางศาสนาหรือกรณีการฆ่าบุคคลใดใดอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา เป็นการกระทำที่เป็นอันตรายแก่สังคมในลักษณะที่เทียบเท่ากับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเพียงเท่านั้น แต่ไม่รุนแรงหรือฉกรรจ์เท่าบทบัญญัติมาตรา 289 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องด้วยหากพิจารณาการครอบงำประกอบความผิดเพียงแค่ตัวบุคคลที่ถูกฆ่าซึ่งได้แก่ตัวแทนทางศาสนาทั้งหลาย หรือพิจารณาเพียงแค่เจตนาพิเศษของผู้กระทำที่ฆ่าผู้อื่นเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา ความร้ายแรงของการกระทำย่อมมีไม่มากในสังคมที่เปิดกว้างกับความหลากหลายทางศาสนาอย่างสังคมไทย โดยเมื่อเปรียบเทียบกับเหตุฉกรรจ์ตามบทบัญญัติมาตรา 289 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การบัญญัติโดยคำนึงเพียงแค่องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งดังกล่าว ย่อมสะท้อนให้เห็นเฉพาะคุณธรรมทางกฎหมายที่ว่าด้วยการละเมิดต่อชีวิตมนุษย์เท่านั้น ส่วนเหตุผลประกอบอื่นดังเช่นเหตุผลในเรื่องการคุ้มครองศาสนาให้มั่นคงถาวรน่าจะยังไม่สอดคล้องนัก

อาจกล่าวได้ว่าความร้ายแรงหรือความฉกรรจ์แก่กรณีการบัญญัติฐานความผิดในลักษณะที่พิจารณาเฉพาะแต่องค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างกรณีการฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา โดยไม่มีเจตนาพิเศษอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนาหรือกรณีการฆ่าบุคคลใดใดโดยเจตนาอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา เป็นการล่วงเกินเฉพาะบางกลุ่มบางบุคคลเท่านั้น บางกลุ่มอาจบางบุคคลอาจเห็นว่าการฆ่าตัวแทนทางศาสนาโดยไม่มีเจตนาพิเศษเนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนาไม่ได้สะท้อนเจตนาชั่วร้ายภายในจิตใจของผู้กระทำที่มากพอหรือกรณีฆ่าบุคคลใดใดเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนาอาจไม่ร้ายแรงหรือฉกรรจ์กว่ากรณี

ปกติเพราะผลลัพธ์ของการฆ่าไม่ได้ปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมต่อบุคคลซึ่งได้รับการยกสถานะหรือได้รับการนับถือเหนือกว่าบุคคลทั่วไป อนึ่ง กรณีจะเปลี่ยนไปหากบทบัญญัติประกอบด้วยองค์ประกอบของตัวบุคคลที่ถูกฆ่า ได้แก่ ภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา และเจตนาพิเศษของผู้กระทำ ได้แก่ เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา ซึ่งเป็นกรณีที่บุคคลส่วนใหญ่ที่พบเห็นย่อมรู้สึกว่าคุณล่วงเกินและเป็นกรณีที่อันตรายที่ก่อให้เกิดแก่ผู้อื่นแล้ว

ทั้งนี้ การเพิ่มบทบัญญัติด้วยถ้อยคำลักษณะนี้ ย่อมเป็นการจำเป็นต่อสังคมไทยและไม่พรั้งหรือจนถึงขนาดที่จะกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควรอีกด้วย กรณีนี้จึงกล่าวได้ว่าถ้อยคำของบทบัญญัติที่นำเสนอนี้เป็น การผสมผสานแนวคิดของไทยแท้ ๆ เข้ากับแนวคิดของสังคมตะวันตก ซึ่งนอกจากจะเป็นบทกฎหมายที่สะท้อนความเป็นไทยและมีความทันสมัยแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายของผู้บังคับใช้กฎหมายทั้งหลายอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา โดยการบัญญัติเพิ่มเติมเป็น มาตรา 289(8) ความว่า “ผู้ใด (8) ฆ่าภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เพราะเหตุแห่งความเกลียดชังทางศาสนา ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

องค์ความรู้ใหม่

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดต่อภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นำศาสนา เนื่องจากความเกลียดชังทางศาสนา
2. ทำให้ทราบถึงกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายไทยและตามกฎหมายต่างประเทศ ในความผิดที่เกี่ยวกับศาสนาหรือบุคคลในทางศาสนา
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายอาญาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

References

- Administration of Islamic Organizations Act B.E. 2540.
- Barkan, S. E., & Bryjak, G. J. (2004). *Fundamentals of Criminal Justice*. Boston: Pearson Education, Inc.
- Buaklang, S. (2016). *State Neutrality and Freedom of Religion and Belief*. Master of Laws. Thammasat University.
- Charoenthanavat, K. (2019). *Basic principles of public law*. Bangkok: Winyuchon.
- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560
- Fine Arts Department. (1993). *The Story of the French Bishops in the Kingdom of Siam*, Translated by Piengruthai Tuntithirawit. Bangkok: Fine Arts Department.
- Herek, G. M. (1994). Heterosexism, Hate Crimes, and the Law. *Violence and the Law*, 89–112.
- Khamdi, D. (2002). *Theology*. Bangkok: Kasetsart University Press.

- Likasitwatanakul, S. (2014). *The principle of Proportionality of Punishment*, Raphi 2557. Published by Faculty of Law Thammasat University.15-17.
- Mill, J. S. (1910). *Utilitarianism Liberty and Representative Government*. London & Toronto: J. Dent & sons LTD. And New York E.P. Dutton & Co.
- Na Nakorn, K. (2017). *General Criminal Law*. Bangkok: Winyuchon Publication House.
- OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). (2009). *Hate Crime Laws: A practical Guide*. Warsaw: Polygrafus Andrzej Adamiak.
- Saenguthai, Y. (1960). Determining a Penalty of an Offense in the Criminal Code. *Dulpaha*, 7, 931-935.
- Saenguthai, Y. (1962). *Criminal Code, Judicial Studies, Supreme Court, Part 1*: Printed as a Memorial to the Royal Cremation of Phraya Legvanich Thamavitak at the Royal Cemetery, Wat Debsirindrawas Ratchaworawiharn.
- Srisanit, P. (2018). *Advanced Criminal Law*. Bangkok: Winyuchon Publication House.
- The Penal Code of Siam R.S. 127
- The Sangha Act B.E. 2505